

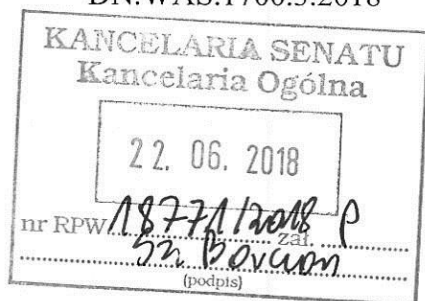
MINISTER
NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

03980200060633
RPW/18771/2018 P
2018-06-22

DN.WAS.1700.3.2018

Warszawa, 21 czerwca 2018 r.

Pan
Stanisław Karczewski
Marszałek Senatu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w związku z oświadczeniem złożonym przez Pana Senatora Roberta Dowhana na 60. posiedzeniu Senatu w dniu 16 maja 2018 r. w sprawie reformy systemu szkolnictwa wyższego i nauki uprzejmie przekazuję poniższe wyjaśnienia.

Projekt ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (dalej: ustawa PSWN) zawiera rozwiązania, które pozwolą na rozwój uczelni regionalnych.

Projekt ustawy PSWN przewiduje wprowadzenie nowego systemu ewaluacji jakości działalności naukowej i uzależnianie od wyników tej ewaluacji statusu uczelni (zasady podziału uczelni na grupy uczelni akademickich i zawodowych) oraz niektórych istotnych uprawnień, m.in. do nadawania stopni.

Zgodnie z przepisami projektu ustawy PSWN ewaluacji podlegać będą całe uczelnie, a nie jak dotychczas ich podstawowe jednostki organizacyjne (najczęściej wydziały). Ewaluacja będzie przeprowadzana w ramach dyscyplin, według nowej klasyfikacji dziedzin i dyscyplin, w których uczelnia prowadzi działalność badawczą. Uczelnie będą otrzymywać w dyscyplinach kategorie naukowe: A+, A, B+, B, C, gdzie A+ jest kategorią najwyższą, a C – najniższą. Jest to zmiana w stosunku do poprzedniej ewaluacji, w której jednostkom naukowym przypisywano kategorie A+, A, B, C.

Uczelnia będzie uczelnią akademicką, jeżeli prowadzi działalność naukową i posiada kategorię naukową A+, A albo B+ w co najmniej jednej dyscyplinie naukowej lub artystycznej. Jednocześnie należy zastrzec, że podział na uczelnie akademickie i zawodowe jest podziałem na uczelnie, które w innym sposób definiują swoją misję.

Uczelnia akademicka będzie uprawniona do prowadzenia studiów pierwszego stopnia, drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich oraz do kształcenia doktorantów. Uczelnia zawodowa natomiast będzie prowadziła kształcenie uwzględniające potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego na studiach pierwszego stopnia, drugiego stopnia lub jednolitych studiach magisterskich. Przyjęto, że w przypadku uczelni zawodowej będą to studia wyłącznie o profilu praktycznym. Ponadto uczelnia zawodowa będzie mogła prowadzić kształcenie umożliwiające uzyskanie kwalifikacji pełnej na poziomie 5 Polskiej Ramy Kwalifikacji – kształcenie specjalistyczne.

Od wyników ewaluacji będą zależeć również uprawnienia do nadawania stopni doktora i doktora habilitowanego w danych dyscyplinach naukowych. Docelowo uprawnienia te będą przysługiwać podmiotom, które w danej dyscyplinie naukowej posiadają kategorię A+, A albo B+. W okresie przejściowym na mocy projektu ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (dalej: ustawa wprowadzająca) uprawnień do nadawania stopnia doktora habilitowanego pozbawione zostaną jedynie te jednostki naukowe, które w dniu 1 października 2019 r. posiadają kategorię naukową C lub nie posiadają żadnej kategorii.

Projekt ustawy PSWN przewiduje również wprowadzenie osobnych algorytmów przyznawania subwencji dla uczelni akademickich i zawodowych. Uczelnie akademickie będą otrzymywały środki na utrzymanie potencjału badawczego i dydaktycznego, uczelnie zawodowe – na utrzymanie potencjału dydaktycznego. Przepisy przyznawania subwencji są zaprojektowane w taki sposób, aby zwiększyć autonomię uczelni, pozwalając na elastyczne alokowanie środków w misję dydaktyczną lub naukową, stosownie do bieżących potrzeb i uwarunkowań zewnętrznych, w kontekście ogólnej strategii danej uczelni.

Biorąc pod uwagę różnice między przewidywaną przez projekt ustawy PSWN metodą przeprowadzania ewaluacji działalności a metodą dotychczasową (różnice dotyczące ewaluowanych podmiotów i przyznawanych kategorii) w wielu przypadkach nie jest możliwa niepodważalna próba przewidywania, które uczelnie będą miały statut uczelni zawodowych, a które – uczelni akademickich, i w jakich dyscyplinach uzyskają uprawnienia. Należy jednak zauważyć, że zależność między możliwością uzyskania przez uczelnię co najmniej jednej kategorii naukowej B+, a wielkością ośrodka akademickiego bynajmniej nie jest

jednoznaczna. Pamiętając, że w nowym systemie ewaluacji działalności naukowej oceniane będą podmioty systemu szkolnictwa wyższego i nauki, a nie ich jednostki organizacyjne, należy zwrócić uwagę, że nawet w uczelniach położonych w mniejszych miejscowościach funkcjonują jednostki naukowe, które prowadzą wysokiej jakości badania w poszczególnych dyscyplinach naukowych. W wyniku przeprowadzonej w 2017 r. kompleksowej oceny jednostek naukowych, w ponad 70% uczelni akademickich co najmniej jedna jednostka organizacyjna otrzymała kategorię A lub A+ (m.in. Wydział Astronomii i Fizyki Uniwersytetu Zielonogórskiego). Poza tym, iż nowa kategoria B+ będzie w nowym systemie ewaluacji jakości działalności naukowej (opartym na ocenie uczelni i instytutów naukowych w ramach dyscyplin, a nie ocenie jednostek naukowych) kategorią niższą niż kategoria A, należy zauważyć, że wśród 34 uczelni akademickich, w których żadna podstawowa jednostka organizacyjna nie uzyskała kategorii naukowej „A ” lub „A+”, 20 to uczelnie z dużych ośrodków akademickich (miasta powyżej 500 tys. mieszkańców, a także Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia oraz Trójmiasto), a kolejnych 5 z ośrodków o średniej wielkości (miasta 200-500 tys.). Ta niejednoznaczność jest jeszcze bardziej widoczna w przypadku przewidzianej w projekcie ustawy wprowadzającej utracie uprawnień do nadawania stopnia doktora i doktora habilitowanego przez podstawowe jednostki organizacyjne posiadające najniższą kategorię naukową C lub nieposiadające kategorii naukowej. Spośród 9 uczelni, w których znajdują się takie jednostki, 5 to uczelnie z dużych i największych ośrodków akademickich, zaś kolejne 4 to uczelnie z ośrodków o średniej wielkości.

W odniesieniu do Akademii im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim należy zauważyć, że powiązanie uprawnień doktorskich i habilitacyjnych z wynikami ewaluacji działalności naukowej uczelni w poszczególnych dyscyplinach oznacza nie tylko pozbawienie uprawnień tych uczelni, które odznaczają się niskim poziomem badań w określonej dyscyplinie naukowej, ale również szansę na uzyskanie uprawnień w tych dyscyplinach, w których badania prowadzą silne zespoły badawcze. W bieżącej ewaluacji kategorię co najmniej B przyznano m.in. jednostkom uczelni zawodowych. W gronie tych uczelni zawodowych znajduje się m.in. Akademia (w przypadku tej uczelni nazwa „akademia” nie oddaje jej faktycznego stanu prawnego). W wyniku ewaluacji za lata 2013-2016 kategorię B otrzymał Wydział Administracji i Bezpieczeństwa Narodowego, który obecnie nie posiada uprawnień do nadawania stopni. Wyniki tej ewaluacji dają uzasadnione powody do stwierdzenia, że nowe zasady dystrybucji uprawnień do nadawania stopni powiązane z kategoriami naukowymi są szansą dla Akademii w skutecznym ubieganiu się o uprawnienia do nadawania stopnia doktora oraz doktora habilitowanego co najmniej

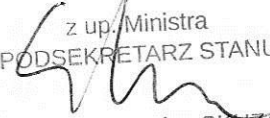
w jednej z dyscyplin w zakresie nauk społecznych zgodnie z nową klasyfikacją dyscyplin i dziedzin nauki.

Warto także zauważyć, że projekt ustawy PSWN przewiduje ustanowienie specjalnego programu „Regionalna inicjatywa doskonałości”, którego celem jest wspieranie konkurencyjności i rozwój regionalnych uczelni. Program ma na celu wzmocnienie potencjału naukowego w dyscyplinach, w których działalność naukowa w danej uczelni akademickiej jest prowadzona na szczególnie wysokim poziomie. Tym samym tzw. regionalne uczelnie akademickie uzyskają dodatkowy instrument umożliwiający im uzyskanie wysokiej kategorii naukowej w co najmniej jednej dyscyplinie. Należy podkreślić, że do programu nie będą mogły przystąpić najsilniejsze uczelnie, spełniające warunki udziału w programie „Inicjatywa doskonałości – uczelnia badawcza”. Ponadto, konkurs w ramach programu będzie ogłoszony z podziałem na regiony, co jest rozwiązaniem korzystnym dla uczelni spoza największych ośrodków akademickich.

Projekt ustawy PSWN wskazuje wprost, że nawet w przypadku uzyskania kategorii naukowych niewystarczających w świetle przepisów ustawy do posługiwania się nazwą „uniwersytet”, czy „akademia”, uczelnia będzie mogła posługiwać się nazwą dotychczasową. Ustawowe warunki dotyczące posługiwania się nazwą „uniwersytet” odnoszą się wyłącznie do sytuacji, w których uczelnia chce zmienić swoją nazwę i dopiero uzyskać status „uniwersytetu”. W tym kontekście jest to poprawa sytuacji niektórych regionalnych uniwersytetów, które nie spełniają aktualnie obowiązujących warunków uzyskania statusu uniwersytetu. Regularnie z tego powodu przeprowadzana jest nowelizacja ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym umożliwiająca posługiwanie się nazwą „uniwersytet” przez kolejny okres, mimo niespełniania ustawowych warunków. PSWN stabilizuje kwestię nazewnictwa uczelni.

Należy również podkreślić, że projektowi ustawy oficjalnego poparcia udzieliły: Sieć Małych i Średnich Publicznych Uczelni Akademickich w Polsce oraz Konferencja Rektorów Publicznych Szkół Zawodowych.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra
PODSEKRETARZ STANU

dr hab. Sebastian SKUZA